

An tSeirbhís Tacaíochta Dara Leibhéal don Ghaeilge

Roinnt Moltaí do Nollaig 2008.

Agus an Nollaig ag druidim linn, tá deis iontach againn mar mhúinteoirí Gaeilge tuilleadh deiseanna a chur ar fáil do scoláirí an Ghaeilge a labhairt agus spraoi a bhaint aisti. Sa bhileog eolais seo, gheofar smaointe faoi imeachtaí agus gníomhaíochtaí is féidir a réachtáil sa seomra ranga agus eolas faoi shuíomhanna idirlín éagsúla agus ábhair litríochta agus ceoil atá bainteach leis an Nollaig.

Is í **Topaic na Míosa** don mhí seo ar an bhfóram cainte ar shuíomh na Seirbhíse Tacaíochta don Ghaeilge (www.gaeilge.slss.ie) ná *"Céard iad na gníomhaíochtaí ranga, na crosfhocail, lúbraí focal, suíomhanna idirlín, dánta, scéalta, carúil, giotaí físeáin, amhráin, drámaí, srl... a úsáideann tú le do chuid ranganna agus sibh ag plé topaic na Nollag na laethanta seo?"* Is iontach an áis í an fóram le smaointe a mhalartú le múinteoirí Gaeilge eile ar fud na tíre. Bainigí triail as!

Acmhainní atá ar fáil:

Dlúthdhioscaí:

"Ceol na Nollag" le Cló Chaisil i gcomhar le Foras na Gaeilge - carúil agus amhráin na Nollag. (dlúthdhiosca agus leabhar).

"Light of Lights/Solas na Soilse" – dlúthdhiosca d'amhráin traidisiúnta na Nollag le Finola Ní Shiochrú.

"Aislingí Ceoil" (2002) le Máire Breatnach. Traic 3 – "Suantraí na Maighdine":

Leabhar: "An Nollaig sa Naigín" le Ré Ó Laighléis – leabhar do léitheoirí ar gach aois.

Liosta de roinnt de na suíomhanna idirlín úsáideacha atá bainteach le topaic na Nollag:

www.gaeilge.slss.ie cliceáil ar : Topaic na míosa ar an bhfóram cainte agus "Acmhainní" chun teacht ar an mbileog eolais seo agus ar thuilleadh acmhainní faoin Nollaig .

www.irishpage.com : carúil Nollag ar fáil anseo.

www.smo.uhi.ac.uk eolas anseo faoi acmhainní atá ar fáil ar líne atá bainteach le féilte bliantiúla.

www.teachnet.ie ceachtanna faoi thopaic na Nollag ar an suíomh seo.

www.YouTube.com giotaí físeáin anseo faoin Nollaig agus cúrsaí Gaeilge i gcoitinne.

www.mes-english.com; www.tobar.ie (Hot Potatoes); www.puzzlemaker.com; www.funbrain.com Is féidir lúbraí focal, crosfhocail, spleachchartaí, díslí, bileoga shaothair srl. a dhéanamh ar na suíomhanna seo.

www.cic.ie agus www.litríocht.com eolas eolas faoi acmhainní éagsúla atá ar fáil atá bainteach leis an Nollaig

Moladh - Coimeád an bhileog eolais seo i bhfillteán Roinn na Gaeilge. Is féidir í a íoslódáil freisin ónár suíomh idirlín www.gaeilge.slss.ie.

Carúil agus Amhráin na Nollag:

Rudolf an Fia Rua

Rudolf an fia rua,
Bhí loinnir ar a shrón chomh maith,
Agus dá bhfeicfeá ariamh é,
Déarfá linn go raibh sé geal.

Bhíodh na fianna eile,
Ag gáire is ag magadh faoi.
Ní ligeadh siad ariamh do Rudolf,
Páirt a ghlacadh i gcluichí.

Oíche Nollag cheomhar bhán,
Tháinig San Níoclás.
"Rudolf le do shrón gheal ghlé,
An rachaidh tú os comhair mo shlé?"

Bhí grá ag na fianna eile dó,
Is bhéic siad amach os ard,
"Rudolf an fia rua,
Nach ortsa bhéas an clú is cáil."

Oíche Chiúin

Oíche chiúin, oíche Mhic Dé,
Cách'na suan, dís ar aon
Dís is dílse'faire le spéis,
Naíon beag gnaoigheal
ceananntais caomh,
Críost,'na chodladh go séimh,
Críost,'na chodladh go séimh.

Oíche chiúin, oíche Mhic Dé
Aoirí ar dtús, chuala an scéal,
Allelúia aingeal ag glaoch,
Cantain suairc'ngar 's i gcéin,
Críost an Slánaitheoir féin
Críost an Slánaitheoir féin

12 Lá na Nollag

Ar an chéad lá Nollag thug mo leannán dom patraisic i gcrann piorraí.
Ar an dara lá Nollag thug mo leannán dom dhá fhéarán bhreaca.
Ar an tríú lá Nollag thug

mo leannán dom trí chearc fhrancacha.
Ar an ceathrú lá Nollag thug mo leannán dom ceithre éan ag glaoch.
Ar an cúigiú lá Nollag thug mo leannán dom cúig fháinne óra.
Ar an séú lá Nollag thug mo leannán dom sé ghé ag breith.
Ar an seachtú lá Nollag thug mo leannán dom seacht n-eala ag snámh.
Ar an t-ochtú lá Nollag thug mo leannán dom ochtar cailín ag bleán.
Ar an naoú lá Nollag thug mo leannán dom naonúr ban ag damhsa.
Ar an deichiú lá Nollag thug mo leannán dom deichniúr tiarna ag léim.
Ar an t-aonú lá déag Nollag thug mo leannán dom aon phíobaire dhéag ag seinm.
Ar an dara lá déag Nollag

thug mo leannán dom dháréag drumadóir ag drumadóireacht.

Tá an Nollaig Buailte Linn (fonn 'Jingle Bells')

Tá an Nollaig buailte linn,
Tá áthas mór san aer,
Tá sneachta ar an talamh,
Tá réaltóga sa spéir.

Cúrfá
Bualadh bos, bualadh bos,
Bualadh bos go léir;
Tá San Nioclás ag teacht anois
Anuas an simléar.

Táimid ag dul a chodladh,
'S tá ár stocaí réidh,
Tá San Nioclás ag teacht anois,
Anuas an simléar

Cúrfa x2

Dánta faoin Nollaig agus gníomhaíochtaí ranga le dul leo.

Suantraí Nollag

le Siobhán Ní Shíthigh

Tá fallaing na hoíche
'Nar dtimpeall, a stóirín,
Is ceolta sa ghaoith le clos,
Tá suaimhneas na Nollag
Id' shuan, a naí bhig,
Ná múscaíl, a mhaoinín,
ná bog!

Tá do chliabhán gealta
Le loinnir na ré.
Trín bhfuinneog seo isteach
Is beirt ar an mbóthar
A leathfaidh ort brat,
Na múscaíl, a lao ghil, ná goill!

Tá boltaí fáiscithe
Ar dhoirse na sráide
Is fuadar na sráide lasmuigh,
I meangadh do chodlata
Tá aisling na n-aingeal
Tabhartha anseo chugainn anocht

Suantraí Nollag

le Siobhán Ní Shíthigh

Tá fallaing na _____
'Nar dtimpeall, _____,
Is ceolta sa _____ le clos,
Tá _____ na Nollag
Id' shuan, a naí bhig,
Ná múscaíl, a mhaoinín, ná _____!

Tá do _____ gealta
Le _____ na ré.
Trín bhfuinneog seo isteach
Is _____ ar an mbóthar
A leathfaidh ort _____,
Na múscaíl, a lao ghil, ná goill!

Tá _____ fáiscithe
Ar dhoirse na _____
Is _____ na sráide lasmuigh,
I meangadh do _____
Tá aisling na n-_____
Tabhartha anseo chugainn
_____

Gníomhaíochtaí Ranga - Suantraí Nollag: Obair aonair/bheirte/ghrúpa

Deachtú: Léigh amach an dán cúpla uair. Iarr ar na daltaí na bearnaí a líonadh gan chabhair **nó** soláthraigh na focail dóibh as ord ar an gclár dubh.

Úsáid íomhánna:

- Soláthraigh pictiúir (Breathnaigh ar www.images.google.com) do na daltaí a léiríonn íomhánna agus scéal an dáin. Léigh amach an dán cúpla uair.
  - Iarr ar na daltaí na pictiúir a chur in ord chun scéal an dáin a léiriú.
  - **nó** tabhair cóip den dán do na daltaí agus iarr orthu an t-íomhá cuí a chur in aice leis an bhfocal/líne cuí sa dán.
  - **nó** iarr orthu scéal an dáin a thomhas agus ansin a scríobh nó/agus a rá sula léitear an dán amach dóibh.
- Lig do na daltaí pictiúir a tharraingt de na híomhánna sna véarsaí éagsúla agus script a scríobh agus/nó a rá ag déanamh cur síos ar na pictiúir.

Cum dán:

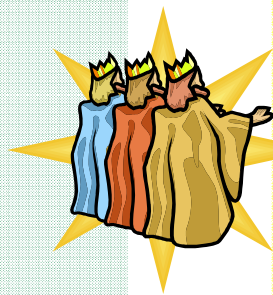
- Tabhair na heochairfhocail (na focail thuas a bhfuil línte fúthu) do na daltaí agus iarr orthu dán a chumadh leo.
- **nó** tabhair eochairfhoca(i)l ón dán do gach grúpa daltaí agus iarr ar na daltaí dán a chumadh faoin Nollaig leis an gcoinníoll go dtosódh línte den dán le litreacha an eochairfhocail ... m.sh. I gcás an eochairfhocail "**aingeal**" seo leagan amach an dáin a chumfaí:

a .....
i .....
n .....
g .....
e .....
a .....
l .....

Oíche na dTrí Ríthe le Bríd Ní Mhóráin

Ar lorg na dtrí ríthe
gabhairm tré Dhuibhneach
geal na gcoinnle
Oíche Nollaig na mBan -
Gleann na nGealt taibhseach,
Abhainn an Scáil Ionrach,
an Daingean ciúin
ag fanacht le hiontaisí.
Ach ó Mhám an Lochaigh
síneann ríocht an tsolais
fé choróin bhán Bhréanainn
go Barr na hAille siar.
Fé mar stad an réalt
os cionn an stábla
treoraíonn trí choinneal
ar bhonn fuinneoige mé
mar a bhfuil do dhá láimh sínte
ar nós fáilte an rílinbh.

Oíche na dTrí Ríthe – ach na línte as ord !!!! Cuir in ord iad

geal na gcoinnle
ar nós fáilte an linbh.
Ar lorg na dtrí ríthe
Oíche Nollag na mBan –
treoraíonn trí choinneal
an Daingean ciúin
Abhainn an Scáil Ionrach,
Fé choróin bhán Bhréanainn
ag fanacht le hiontaisí.
Ach ó Mhám an Lochaigh
síneann ríocht an tsolais
gabhairm tré Dhuibhneach
Gleann na nGealt taibhseach,
os cionn an stábla
Fé mar stad an réalt
go Barr na hAille siar.
mar a bhfuil do dhá láimh sínte
ar bhonn fuinneoige mé

Gníomhaíochtaí Ranga - Oíche na dTrí Ríthe: Obair aonair/bheirte/ghrúpa

- Léigh an dán os ard fé dhó. Iarr ar na scoláirí na línte a chur in ord. Bain úsáid as léarscáil de Chorca Dhuibhne chuige seo.
- Lig do na scoláirí na logainmneacha a lorg ar www.logainm.ie agus na gnéithe aiceanta a luaitear iontu a liostáil, mar shampla, luaitear gleann sa logainm Gleann na nGealt.
- Is nós linn in Éirinn coinnle a lasadh ar na fuinneoga aimsir na Nollaig. Iarr ar na scoláirí bunús an nós sin a fhiosrú. An bhfuil aon nós traidisiúnta Nollaig eile ar eolas acu?
- Tá nósanna difriúla ag baint le Oíche na dTrí Ríthe i dtíortha éagsúla; sa Ghearmáin scríobhthaí na litreacha C M B ar na doirse le caile; i Meicsiceo itear *Rosca des Reye*; sa tSualainn chnagtaí ar dhoras an tí agus chaití bronntanas tríd an bhfuinneog. Lig do na scoláirí na nósanna seo a fhiosrú ar an idirlíon agus cinn a lorg a bhaineann le tíortha eile freisin.

